

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 lipca 2021 r. , znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał D. C. emeryturę od 1 lipca 2021 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. W treści decyzji wskazano, że do jej obliczenia przyjęto : kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 43 776,51 zł , średnie dalsze trwanie życia tj.198,80 miesięcy. Wyliczona emerytura wyniosła 220,20 zł [43 776,51/198,80]. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że chociaż ustalona emerytura jest niższa od najniższej emerytury wynoszącej 1 250,88 zł, to jednak nie podwyższa się jej z uwagi na okoliczność, że wnioskodawca nie udowodnił okresów składkowych i nieskładkowych w łącznym wymiarze 25 lat.

/decyzja k.12 – 14 plik I akt ZUS/

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca wskazał, że nie zgadza się z ustaleniami organu rentowego, gdyż kwota wyliczonej emerytury jest jego zdaniem za niska. D. C. wskazał, że działalność gospodarczą w Polsce prowadził od lutego 1992 r. i odprowadzał stosowne składki, co powinno przełożyć się na wysokość otrzymywanej emerytury.

/odwołanie k.3/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.5 – 5 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca D. C. urodził się (...)

/okoliczność bezsporna/

W dniu 1 lipca 2021 r. D. C. złożył wniosek o emeryturę, po którego rozpatrzeniu organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję oraz decyzję (...) z dnia 23 lipca 2021 r. na mocy której odmówiono D. C. ustalenia kapitału początkowego , ponieważ nie udowodnił on okresów składkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 r.

/wniosek k.1 – 3 odwrót plik I akt ZUS , decyzja k.12 – 14 plik I akt ZUS , decyzja k.1 plik II akt ZUS/

Przy wyliczeniu należnego wnioskodawcy świadczenia organ rentowy uwzględnił mu następujące okresy:

- od 26 kwietnia 2001 r. do 1 lutego 2003 r. – działalność gospodarcza
- od 4 stycznia 2010 r. do 18 stycznia 2011 r. – zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w firmie (...).
- od 23 stycznia 2011 r. do 30 listopada 2012 r. - zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w firmie OS (...) sp. z o.o.
- od 1 kwietnia 2014 r. do 31 lipca 2015 r. zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w firmie (...) sp. z o.o.
- od 1 listopada 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r. – działalność gospodarcza

/okoliczność bezsporna/

Od 1992 r. D. C. prowadzi działalność gospodarczą w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ((...) sp. z o.o.). D. C. jest jedynym udziałowcem w spółce oraz prezesem zarządu spółki.

/wyciąg z KRS k.58 – 60 odwrót/

W okresie od 1 lipca 1997 r. do 31 marca 1999 r. D. C. pełnił obowiązki pracownicze dyrektora w ww. spółce. Jego wynagrodzenie w tym czasie kształtowało się następująco:

- 1997 r. – 6 000,00 zł

- 1998 r. – 12 000,00 zł

- 1999 r. – 3 000,00 zł

/świadcstwo pracy , druk Rp – 7 - dokumentacja k.21/

Zważywszy na wysokość osiąganego przez wnioskodawcę wynagrodzenia w latach 1997 – 1998, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 17,49 % (wyliczony z 10 lat tj. 1989 - 1998 (podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 213,53 zł). Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosła 11 806,41 zł, po waloryzacji 58 968,23 zł.

/wyliczenia ZUS k.53/

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, iż brak podstaw do kwestionowania dokumentów z postaci świadectwa pracy i Rp-7 z okresu zatrudnienia w (...) spółce o.o. w P. chociaż zrozumiałe były w tym zakresie obiekcje organu rentowego. Świadcstwo pracy istotnie zawiera skreślenie jednak zapis zarówno skreślony jak i nadpisany jest tożsamy i jest to data zakończenia stosunku pracy – 31 marca 1999 roku. Nadto fakt zatrudnienia jeszcze w 1999 roku potwierdza dokument Rp-7, podając wynagrodzenie osiągnięte za 1999 rok. Nadto dla potrzeb wyliczenia kapitału początkowego nie ma większego znaczenia okres zatrudnienia po 31 grudnia 1998 roku bowiem na tę datę jest on obliczany. Dodatkowo podkreślić należy, iż organ rentowy nie twierdził, iż składki za ten okres nie zostały odprowadzone a tylko, iż były one bezimienne. Biorąc pod uwagę fakt, iż odwołujący jest cudzoziemcem i napotyka na olbrzymią barierę językową należy uznać powyższe fakty za dostatecznie udowodnione a zarzuty organu rentowego za nadmierny rygoryzm.

Nie może zdyskredytować wspomnianego świadectwa pracy brak informacji o okresach nieskładkowych bowiem brak danych w tym zakresie winien być odczytywany jako brak takich okresów w ciągu zatrudnienia.

Na podstawie tych dokumentów organ rentowy dokonał hipotetycznego wyliczenia wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy przy przyjęciu wynagrodzenia, jakie osiągał on podczas pełnienia obowiązków dyrektora w (...) sp. z o.o. w latach 1997 – 1999.

Natomiast, w ocenie Sądu, nie zasługują natomiast na uwzględnienie twierdzenia wnioskodawcy, co do konieczności uwzględnienia przy wyliczaniu należnego mu świadczenia innych okresów, niż te przyjęte przez organ rentowy do hipotetycznego wyliczenia wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza bowiem faktu podlegania ubezpieczeniom w innych okresach.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

W myśl art.26 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2023 r. , poz.1251) emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 (podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art.40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b

oraz art.185) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust.5 i art.183.

Zgodnie art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2).

Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy). Jak stanowi art. 174 ust. 2 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Zgodnie z treścią § 21 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Należy podkreślić, że Sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej z okresami zatrudnienia wnioskodawcy i podlegania ubezpieczeniom społecznym, co dało podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji w świetle zarzutów ubezpieczonego.

W ocenie Sądu w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania, iż wnioskodawca podlegał ubezpieczeniom społecznym w okresach innych niż przyjęte przez ZUS do wyliczaniu hipotetycznego wyliczenia wysokości kapitału początkowego. W niniejszej sprawie wprawdzie nie ulegało wątpliwości, że wnioskodawca w okresie od 1 lipca 1997 r. do 31 marca 1999 r. pełnił obowiązki pracownicze dyrektora w (...) sp. z o.o. oraz osiągał określone wynagrodzenie, o tyle nie było możliwym przyjęcie innych wartości wynagrodzenia, czy też uznania, że podlegał on ubezpieczeniom społecznym w innych okresach.

W tym miejscu podkreślić bowiem należy, że z art. 5 ust. 4 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynika, że przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty dla płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe - nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie. Tym samym możliwość zaliczenia okresów prowadzenia działalności gospodarczej do stażu pracy niezbędnego przy ustalaniu prawa do emerytury uzależniona jest od wykazania, że za okresy te zostały opłacone należne składki na ubezpieczenia społeczne. Zasadniczo chodzi o sam fakt opłacania składek, który w ubezpieczeniu wnioskodawcy warunkował uznanie okresu jako składkowego. Wskazać w tym miejscu należy, że w postępowaniu o świadczenie emerytalne obowiązuje zasada, że to zainteresowany ma wykazać okres ubezpieczenia (art. 232 KPC), a w tym przypadku opłacania składek na

ubezpieczenie społeczne lub zwolnienie od ich opłacania. Prowadzenie działalności bez opłacania składek nie stanowi bowiem okresu składkowego w ubezpieczeniu emerytalno-rentowym.

W ocenie Sądu, w oparciu o materiał dowodowy niemożliwym jest ustalenie wynagrodzenia rzeczywiście osiąganego przez wnioskodawcę w sposób niewątpliwy w zakresie innym, niż przyjął to organ rentowy w hipotetycznym wyliczeniu.

Należy podkreślić, że wnioskodawca, na którym zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodowy, nie udowodnił swojego roszczenia w tym zakresie. Stosownie bowiem do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Nie ulega wątpliwości, że nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Wskazać należy, iż nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Podobny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygn. akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności co do wysokości.

Jak już podniesiono powyżej wnioskodawca nie przedłożył żadnych miarodajnych dowodów potwierdzających wysokość osiągniętych przez niego faktycznie zarobków w zakresie innym niż przyjął ZUS w hipotetycznym wyliczeniu. Nie należy zaś tracić z pola widzenia, iż przepisy prawa ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalanie wynagrodzeń w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Ustalenie rzeczywistych zarobków jest decydujące o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenia społeczne. Właściwie tylko dokumentacja własna stanowi w postępowaniu sądowym precyzyjny dowód na wysokość wynagrodzenia świadczeniobiorcy, czy też odprowadzonych za niego składek. Tym samym tylko niewątpliwe dochody w udowodnionej wysokości, od których odprowadzono składki, mogą być uwzględnione do ustalania wysokości świadczeń emerytalno-rentowych. Wobec tego brak podstaw do ustalenia innego wymiaru należnych wnioskodawcy świadczeń niż przyjęte przez organ rentowy w hipotetycznym wyliczeniu.

Wobec powyższego Sąd, na podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przeliczył od 1 lipca 2021 r. emeryturę D. C. w ten sposób, iż przyjął do jej ustalenia wysokość kapitału początkowego, ustalonego na dzień 1 stycznia 1999 r. w kwocie 11 806,41 zł po waloryzacji w kwocie 58 968,23 zł, obliczonego przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z lat 1989-1998 w wysokości 17,49% , o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku oraz na

podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c., wobec braku podstaw do ustalenia wyższych wartości ponad kwoty określone w punkcie 1 sentencji wyroku, oddalił odwołanie w pozostałym zakresie, o czym orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy przez pełnomocnika z urzędu Sąd uwzględniając nakład pracy pełnomocnika z urzędu orzekł na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 68) podwyższając należne koszty o podatek VAT (pkt 2 sentencji wyroku).